

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.
23/1156

Vår ref.
23/1692 - NOVI

Dato
21.06.2023

Høring - Barnevernsutvalgets NOU 2023:7

Justis- og beredskapsdepartementet viser til Barne- og familiedepartementets brev datert 27. mars 2023 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har følgende merknader:

Utvalget foreslår flere lovbestemmelser som ikke medfører endring av gjeldende rett, men som synes å ha et rent pedagogisk formål, ved at de utdyper eller presiserer det som allerede følger av loven og internasjonale menneskerettighetsforpliktelser. Dette gjelder for eksempel forslagene til endringer i § 1-3 og § 8-3 første og tredje ledd. Barnevernsloven er allerede en omfattende lov, og etter JDs syn er det grunn til å vurdere grundig om det er et behov for å ta inn ytterligere bestemmelser i rent pedagogisk hensikt, eller om veiledning til rettsanvenderne om de nærmere vurderingene som skal foretas etter ulike bestemmelser, mer hensiktsmessig kan formidles på annen måte.

Når det gjelder utvalgets forslag om å ta inn i barnevernsloven § 1-3 en liste over momenter som er sentrale for vurderingen av hensynet til barnets beste, viser JD også til begrunnelsen BFD ga i Prop. 133 L (2020–2021) punkt 7.1.4.4 for ikke å følge opp Barnevernlovutvalgets forslag om å lovfeste en liknende momentliste. I vurderingen av om lovfesting av en slik momentliste er hensiktsmessig, bør det også tas i betraktning at det vil kunne få konsekvenser for lovverket som helhet, dersom slik lovfesting på ett område bidrar til en dreining i lovgivningspraksis i retning av i større grad å lovfeste innholdet i menneskerettslige standarder.

Utvalget foreslår at det lovfestes i § 12-9 andre ledd at «[s]tatsforvalteren skal behandle klager over barnevernstjenestens vedtak uten ugrunnet opphold». Det følger allerede av

forvaltningsloven § 11 a at et forvaltningsorgan skal forberede og avgjøre en sak «uten ugrunnet opphold». Uttalelser på side 406 i NOU 2023: 7 kan forstås som at forslaget til endring i barnevernsloven § 12-9 er ment som en skjerping sammenliknet med forvaltningslovens krav, men dette er uklart. Dersom hensikten er en skjerping av kravet til saksbehandlingstid i visse saker, bør det ikke benyttes samme ordlyd som i forvaltningsloven. Er hensikten å lovfeste det som allerede følger av forvaltningsloven, innebærer forslaget en dobbeltregulering som etter JDs syn vil kunne være uheldig, dels fordi det kan skape uklarhet om barnevernsloven oppretter egne ordninger som avviker fra forvaltningslovens ordninger, og dels fordi det skaper inkonsistens i regelverket og bidrar til å gjøre regelverket mer omfattende enn nødvendig.

Utvalget foreslår å lovfeste at barnevernet (Bufetat) skal overta ansvaret for alle enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år.

JD mener at omsorgen for enslige mindreårige over 15 år fortsatt bør ivaretas i asylmottak, og vi ser ikke behov for å overføre omsorgsansvaret for denne gruppen til barnevernstjenesten.

Barn som kommer alene til Norge, er en sårbar gruppe, og barna prioriteres derfor høyt i alle ledd i utlendingsforvaltningen. Norge har et alderstilpasset omsorgstilbud til enslige mindreårige som har søkt beskyttelse. Dagens ordning innebærer at enslige mindreårige som bor i asylmottak, får en mer begrenset oppfølging og omsorg enn både enslige mindreårige som bor i omsorgssentrene underlagt Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) ansvar og andre barn som oppholder seg i barnevernsinstitusjoner.

Alle barn har i utgangspunktet rett på likeverdig omsorg, uavhengig av alder og oppholdsstatus, jf. barnekonvensjonen artikkel 22 og 20. Det er imidlertid ikke diskriminering etter barnekonvensjonen dersom forskjellbehandling kan begrunnes i ulike omsorgsbehov eller andre legitime formål.

Departementet viser til at yngre barn normalt trenger mer oppfølging enn eldre barn. Slik er det også for enslige mindreårige som har søkt beskyttelse. De eldste barna (som normalt bor i asylmottak) har bl.a. behov for mer selvstendighetstrening enn yngre barn (som normalt bor i et omsorgssenter), slik at de i større grad kan forberedes på et liv som voksen. Omsorgen som tilbys de som er over 15 år, er tilpasset for å møte behovene til denne gruppen. Utlendingsmyndighetene har over mange år utviklet et mottaksapparat med detaljerte krav til asylmottakene når det gjelder bemanning, kompetanse og omsorgsarbeid som er tilpasset behovene til de som bor i asylmottak. Utlendingsdirektoratet (UDI) har de siste årene fått tilført flere profesjonelle omsorgsarbeidere med barnefaglig kompetanse som arbeider med enslige mindreårige som bor i asylmottak.

Asylmottakene har videre en særskilt aktivitetsplikt for å sikre at den mindreårige får nødvendige tjenester fra andre sektormyndigheter i henhold til sektoransvarsprinsippet, herunder også fra barnevernsmyndighetene.

UDI har også gjort en rekke utbedringer etter råd og anbefalinger fra eksterne kompetansemiljøer, bl.a. Fafo-rapporten *Et trygt sted å vente – Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige (2018)*.

Regjeringen innførte i fjor et statlig tilsyn med omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak, der Statsforvalteren er tilsynsmyndighet og Statens helsetilsyn har det overordnede faglige ansvaret. Formålet er å avdekke om enslige, mindreårige asylsøkere får forsvarlig oppfølging under mottaksoppholdet og å ivareta rettssikkerheten deres. FNs barnekomité har i forbindelse med ikke-diskrimineringsprinsippet uttalt at flyktningbarn har en juridisk rett til helsetjenester, omsorg og utdanning. Dette får alle enslige, mindreårige asylsøkere under 18 år i Norge. At de yngste og mest sårbare får et ekstra godt omsorgstilbud, innebærer ikke en diskriminering av gruppen over 15 år, så lenge tilbudet til dem er faglig forsvarlig og i samsvar med barnekonvensjonens krav.

Med hilsen

Harald Aass e.f.
fagdirektør

Nora Eikeland Vikøren
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur